

Ευθανασία: διλήμματα στη δίνη ενός παραλογισμού (Δρ. Γεώργιος Μαθιουδάκης, Διευθυντής Πνευμονολογικής Κλινικής Γενικού Νοσοκομείου Πειραιά)

[/ Πεμπτούσια](#)

Γύρω από το ευαίσθητο θέμα της ευθανασίας έχουν αναπτυχθεί έντονα συγκρουόμενες απόψεις και δογματικές πεποιθήσεις σε κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό, φιλοσοφικό και θρησκευτικό επίπεδο. Και αυτό καθώς η καθημερινή πρακτική χαρακτηρίζεται από τον εξής παραλογισμό: Από την μια αποτρέπεται ο θάνατος την περίοδο της μεγίστης κάμψης των περισσότερων οργάνων, με την εφαρμογή θαυμαστών επιστημονικοτεχνικών μέσων και από την άλλη εμείς οι ίδιοι επικαλούμαστε τον θάνατο, αναζητώντας ηθικοεπιστημονικά ερείσματα ανακλήσεως των εφαρμοζόμενων μέσων ή εφαρμόζοντας θανατηφόρα μέσα υπό το πρόσχημα της ευσπλαχνίας.

Τις τελευταίες δεκαετίες, παρακολουθούμε εμβρόντητοι ότι η κοινωνία μας κατακλύζεται από νέα ήθη, αντιλήψεις, συμπεριφορές, ιδεολογίες. Προοδευτικά, περισσότερες ιδέες, συναισθήματα, πεποιθήσεις, υπάγονται -με τις κατάλληλες φιλοσοφικές τροποποιήσεις- στην δικαιοδοσία του management· τελούν υπό διαχείριση, δηλαδή υπό χειραγώγηση. Ό,τι δεν ικανοποιεί τις ανάγκες της αδυσώπητης ηγεμονίας της αγοράς έχει υποστεί εκ βάθρων αναπεριγραφή. Από την επικαιρότητα θα διάλεγα καινοτόμους όρους, με εύγλωττες συνέπειες. Έτσι, ο όρος «εγκλήματα πολέμου» διαγράφηκε από τα ανθρώπινα λεξιλόγια και αντικαταστάθηκε από τον πιο καθησυχαστικό, αλλά αποπροσανατολιστικό και συγχυτικό όρο «παράπλευρες απώλειες». Από δώ και πέρα, ο ιατρός δεν θα λέγεται έτσι, αλλά «πάροχος υγείας» και εφ' όσον, τελικά, όπως δεν αποκλείεται, νομιμοποιηθεί η ενεργητική ευθανασία ή η ιατρικά υποβοηθούμενη αυτοκτονία, μπορεί να λέγεται και «πάροχος θανάτου», σε μια πλήρη ανατροπή κάθε έννοιας Λόγου. Και η υγεία, δεν θα είναι πλέον ένα δώρο που μας παραχωρείται ατελώς, συνοδευόμενο από την εντολή να το προστατεύουμε με σεβασμό, αλλά ένα αγοραίο, καταναλωτικό αγαθό· από δώ και πέρα, ο πολίτης μπορεί να είναι υγιέστερος ακριβώς όπως (και επειδή μόνο) μπορεί να είναι πλουσιότερος.

Πώς θα μπορούσε, λοιπόν, και η ευθανασία να οριστεί, κατά τρόπο συμβατό με τις σύγχρονες τάσεις, πώς αλλιώς, παρά ως διαχείριση του θανάτου;

Ορισμοί

Παλαιότερα, με τον όρο «ευθανασία» οριζόταν ο καλός, ήρεμος, ακόμη και ο ηρωικός θάνατος, που εκπέμπει μηνύματα ευψυχίας, που οριοθετεί την ζωή, οι πραγματοποιήσεις της οποίας εγγράφονται στην περιωπή του συνολικά ωραίου, του συλλογικά ωφέλιμου, που μετακινούν την κοινωνία, ώστε να «σηκωθούμε ακόμη λίγο ψηλότερα». Στις σύγχρονες, όμως, πολιτικο-φιλοσοφικές συζητήσεις, στον όρο έχει προσδοθεί άλλο περιεχόμενο και ήδη χρησιμοποιείται προκειμένου να υποδειχθεί η διακοπή της «ανάξιας» να βιωθεί ζωής· «ανάξια» όχι με την έννοια που της απέδιδε ο Σωκράτης, στην απολογία του, αλλά με την μεταλλαγμένη έννοια της αποστερημένης ευδαιμονίας ζωής. Νοείται δηλαδή ως «θανάτωση από ευσπλαγχνία -mercy Killing», ένας νεωτερικός όρος που στην γλώσσα της διαχειριστικής ετερορρυθμίσεως του κοινωνικού γίνεσθαι υπονοεί την με ή χωρίς συναίνεση ενεργητική (δηλαδή ως αποτέλεσμα θετικής ενέργειας) ή παθητική (δηλαδή ως αποτέλεσμα παραλείψεως ενέργειας) θανάτωση των βαρέως πασχόντων, για τους οποίους έχει εκλείψει κάθε ελπίδα θεραπείας και που δεν είναι εγκεφαλικά νεκροί.

Τον απαλλακτικό από τα βάσανα της ζωής θάνατο όρισε ως ευθανασία αρχικά ο Thomas Moore και, αργότερα, ο Francis Bacon. Κατά το διαμορφούμενο δίκαιο τείνει να σημαίνει «την σύντμηση της επιθανάτιας αγωνίας ενός επωδύνως πάσχοντος συνανθρώπου μας». Η σύντμηση μπορεί να επιχειρείται με την εσκεμμένη χορήγηση θανατηφόρου δόσεως φαρμάκου, με σκοπό την επίσπευση του θανάτου και διά της μεθόδου αυτής ανακούφιση του ανθρώπου από τον αφόρητο πόνο και την παράκαμψη του βασανιστικού τελικού σταδίου μιάς ανίατης ασθένειας, για λόγους οίκτου (όπως είναι η δηλούμενη αιτιολόγηση), αλλά και η περιστολή των δαπανών (όπως πιθανόν αποδειχθεί ότι είναι η υποκρυπτόμενη).

Παρά το γεγονός ότι ο Πλάτων στην Πολιτεία του υποστήριξε ότι «δεν πρέπει να νομίζουμε ότι πρέπει να θεραπεύεται αυτός που δεν μπορεί να ζεί κάτω από τις επικρατούσες συνθήκες», ο Ιπποκράτης είχε ανεπιφύλακτα αφορίσει την εφαρμογή ευθανασίας, τόσο με την ενεργητική της μορφή (χορήγηση φαρμάκου ή εφαρμογή μεθόδου που να επισπεύδει τον θάνατο ασθενούς), όσο και με την παθητική της μορφή (άρνηση ιατρικής συνδρομής, ώστε η νόσος ανεξέλεγκτη να επιφέρει τον θάνατο)· είχε δε συμπεριλάβει και σαφή πρόταση στον Όρκο, που καλούσε τους ιατρούς να δώσουν με την ανάληψη των καθηκόντων τους: «ου δώσω δε ουδέ φάρμακον ουδενί αιτηθείς θανάσιμον ουδέ υφηγήσομαι συμβουλίην τοιήνδε».

[Συνεχίζεται]